Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
ATHANASIOSA RANTOSA
od 13. veljače 2025. [1]

Predmet C-635/23

WBS GmbH
Kazneni postupak
uz sudjelovanje
Generalstaatsanwaltschaft Berlin

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu, Njemačka))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2014/41/EU – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Europski istražni nalog – Članak 2. točka (c) podtočka ii. – Pojmovi ‚tijelo izdavatelj' i ‚drugo nadležno tijelo koje djeluje kao istražno tijelo u kaznenom postupku' – Nadležnost za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom – Mjere pretrage za koje je potrebno odobrenje suca istrage – Članak 6. stavci 1. i 2. – Uvjeti izdavanja europskog istražnog naloga"

Uvod

1. Može li upravno tijelo koje, na temelju nacionalnog prava, nije nadležno za određivanje istražne mjere u okviru nacionalnog kaznenog postupka, odrediti takvu mjeru u odnosu na poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici izdavanjem europskog istražnog naloga (u daljnjem tekstu: EIN) na temelju Direktive 2014/41/EU o EIN-u u kaznenim stvarima [2] i, u slučaju potvrdnog odgovora, pod kojim se uvjetima takav EIN može izdati? To je u biti pitanje koje Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu, Njemačka) postavlja u okviru zahtjeva za prethodnu odluku u ovom predmetu, koji se odnosi na tumačenje članka 2. točke (c) podtočke ii. te direktive.

2. Kao podsjetnik, u članku 2. točki (c) Direktive 2014/41, u kojem se definira pojam „tijelo izdavatelj" EIN-a, razlikuju se dvije kategorije tijela: s jedne strane, pravosudna tijela, odnosno „sudac, sud, istražni sudac ili javni tužitelj nadležan u dotičnom predmetu", navedena u članku 2. točki (c) podtočki i. te direktive (u daljnjem tekstu: pravosudno tijelo) te, s druge strane, nepravosudna tijela, odnosno „bilo koje drugo nadležno tijelo, kako je određeno u državi izdavateljici, koje […] djeluje kao istražno tijelo u kaznenom postupku s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom", navedena u članku 2. točki (c) podtočki ii. navedene direktive (u daljnjem tekstu: nepravosudno tijelo).

[1] Izvorni jezik: francuski

[2] Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima (SL 2014., L 130, str. 1. i ispravak SL 2015., L 143, str. 16.)

3. Zahtjev za prethodnu odluku upućen je u okviru zahtjeva za izvršenje u Njemačkoj EIN-a koji je izdao Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Ured za suzbijanje i borbu protiv korupcije, Latvija, u daljnjem tekstu: KNAB), koji se odnosi na WBS GmbH, poduzetnika sa sjedištem u Njemačkoj (u daljnjem tekstu: predmetni EIN). U tom je društvu na temelju tog EIN-a provedena pretraga te je ono pokrenulo postupak pred sudom koji je uputio zahtjev, pri čemu je u biti tvrdilo da dokazi prikupljeni izvršenjem navedenog EIN-a ne mogu biti dopušteni jer taj nalog nije izdalo „tijelo izdavatelj" u smislu Direktive 2014/41. Konkretnije, prema njegovu mišljenju KNAB nije tijelo izdavatelj zbog toga što, s jedne strane, ne djeluje kao pravosudno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. te direktive i, s druge strane, ne ispunjava uvjete predviđene u članku 2. točki (c) podtočki ii. navedene direktive, na temelju kojih bi ga se moglo kvalificirati kao „drugo nadležno tijelo", jer nije nadležan „za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom", s obzirom na to da mjere pretrage u okviru nacionalnog postupka u latvijskom pravu mogu donijeti samo pravosudna tijela.

4. Iako je Sud već imao priliku pobliže odrediti granice pojma „tijelo izdavatelj" u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2014/41 i razjasniti razliku između „pravosudnih tijela" i „drugih nadležnih tijela" u smislu te odredbe [3], u okviru ovog predmeta prvi mu se put postavlja pitanje o opsegu druge kategorije tih tijela.

Pravni okvir

Pravo Unije

5. U skladu s uvodnim izjavama 5., 7. i 11. Direktive 2014/41:

„(5) Nakon donošenja okvirnih odluka [2003/577/PUP [4]] i [2008/978/PUP [5]] postalo je jasno da je postojeći okvir za prikupljanje dokaza previše rascjepkan i kompliciran. Stoga je potreban novi pristup.

[…]

(7) Taj novi pristup temelji se na jedinstvenom instrumentu pod nazivom Europski istražni nalog (EIN). EIN se treba izdavati u svrhu provođenja jedne ili više posebnih istražnih mjera u državi koja izvršava EIN (‚država izvršiteljica') radi prikupljanja dokaza. To uključuje pribavljanje dokaza koji su već u posjedu tijela izvršitelja.

[…]

[3] Vidjeti u tom pogledu presude od 8. prosinca 2020., Staatsanwaltschaft Wien (Krivotvoreni nalozi za plaćanje) (C-584/19, u daljnjem tekstu: presuda Staatsanwaltschaft Wien, EU:C:2020:1002); od 16. prosinca 2021., Specializirana prokuratura (Podaci o prometu i lokaciji) (C-724/19, u daljnjem tekstu: presuda Specializirana prokuratura, EU:C:2021:1020); od 2. ožujka 2023., Staatsanwaltschaft Graz (Porezna uprava za porezne kaznene predmete u Düsseldorfu) (C-16/22, u daljnjem tekstu: presuda Staatsanwaltschaft Graz, EU:C:2023:148) i od 30. travnja 2024., M. N. (EncroChat) (C-670/22, u daljnjem tekstu: presuda EncroChat, EU:C:2024:372).

[4] Okvirna odluka Vijeća od 22. srpnja 2003. o izvršenju odluka o zamrzavanju imovine i osiguranju dokaza u Europskoj uniji (SL 2003., L 196, str. 45.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 59.)

[5] Okvirna odluka Vijeća od 18. prosinca 2008. o Europskom dokaznom nalogu u svrhu pribavljanja predmeta, dokumenata i podataka za korištenje u kaznenim postupcima (SL 2008., L 350, str. 72.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 144.)

(11) EIN bi trebalo izabrati ako se provođenje istražne mjere čini proporcionalnim, primjerenim i primjenjivim na konkretan slučaj. Tijelo izdavatelj trebalo bi, stoga, utvrditi jesu li traženi dokazi nužni i proporcionalni svrsi postupka, je li izabrana istražna mjera nužna i proporcionalna za pribavljanje dotičnih dokaza i bi li u pribavljanje tih dokaza trebalo izdavanjem EIN-a uključiti drugu državu članicu. Istu procjenu trebalo bi provesti u postupku potvrđivanja ako se potvrđivanje EIN-a zahtijeva u skladu s ovom Direktivom. […]”

6. U članku 1. te direktive, naslovljenom „Europski istražni nalog i obveza njegova izvršenja”, navodi se:

„1. [EIN] sudska je odluka koju izdaje ili potvrđuje pravosudno tijelo države članice (‚država izdavateljica’) radi izvršavanja jedne ili nekoliko posebnih istražnih mjera u drugoj državi članici (‚država izvršiteljica’) u svrhu pribavljanja dokaza u skladu s odredbama [Direktive 2014/41].

EIN se također može izdati za pribavljanje dokaza koji su već u posjedu nadležnih tijela države izvršiteljice.

2. Države članice izvršavaju EIN na temelju načela uzajamnog priznavanja i u skladu s ovom Direktivom.

[…]”

7. U članku 2. navedene direktive, naslovljenom „Definicije”, u točki (c) propisuje se:

„Za potrebe ove direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

(c) ‚tijelo izdavatelj’ znači:

i. sudac, sud, istražni sudac ili javni tužitelj nadležan u dotičnom predmetu; ili

ii. bilo koje drugo nadležno tijelo, kako je određeno u državi izdavateljici, koje u dotičnom slučaju djeluje kao istražno tijelo u kaznenom postupku s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom. Osim toga, prije prosljeđivanja tijelu izvršitelju, EIN se potvrđuje nakon što sudac, sud, istražni sudac ili javni tužitelj u državi izdavateljici pregleda njegovu sukladnost s uvjetima za izdavanje EIN-a u okviru ove Direktive, a posebno s uvjetima iz članka 6. stavka 1. Ako je EIN potvrdilo pravosudno tijelo, to tijelo se također može smatrati tijelom izdavateljem za potrebe prosljeđivanja EIN-a”.

8. U skladu s člankom 6. iste direktive, naslovljenim „Uvjeti izdavanja i prosljeđivanja EIN-a”:

„1. Tijelo izdavatelj može izdati EIN samo kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) izdavanje EIN-a je potrebno i proporcionalno svrsi postupka iz članka 4. uzimajući u obzir prava osumnjičenika ili okrivljenika; i

(b) istražna mjera navedena ili istražne mjere navedene u EIN-u mogle su biti određene [pod istim uvjetima] u sličnom domaćem slučaju.

2. Tijelo izdavatelj u svakom pojedinom slučaju ocjenjuje uvjete iz stavka 1.

3. Ako tijelo izvršitelj ima razloga vjerovati da uvjeti iz stavka 1. nisu ispunjeni, ono se može savjetovati s tijelom izdavateljem o važnosti izvršenja EIN-a. Nakon tog savjetovanja tijelo izdavatelj može donijeti odluku o povlačenju EIN-a."

9. U članku 9. Direktive 2014/41, naslovljenom „Priznavanje i izvršenje", u stavcima 1. do 3. navodi se:

„1. Tijelo izvršitelj priznaje EIN, proslijeđen u skladu s ovom Direktivom, ne zahtijevajući nikakve dodatne formalnosti te osigurava njegovo izvršenje na isti način i pod jednakim uvjetima kao da je dotičnu istražnu mjeru odredilo tijelo države izvršiteljice, osim ako se to tijelo odluči pozvati na jedan od razloga za nepriznavanje ili neizvršenje ili na jedan od razloga za odgodu predviđenih u ovoj direktivi.

2. Tijelo izvršitelj pridržava se formalnosti i postupaka koje je tijelo izdavatelj izričito navelo, osim ako je drukčije predviđeno u ovoj Direktivi i pod uvjetom da te formalnosti i postupci nisu u suprotnosti s temeljnim načelima prava države izvršiteljice.

3. Kada tijelo izvršitelj primi EIN koji nije izdalo tijelo izdavatelj kako je navedeno u članku 2. točki (c), tijelo izvršitelj vraća EIN državi izdavateljici."

Latvijsko pravo

10. Latvijski pravni okvir za donošenje EIN-a uređen je člancima 887.[1] do 887.[3] Kriminālprocesa likumsa (Zakonik o kaznenom postupku) od 11. svibnja 2005.[6]. U skladu s člankom 887.[1] stavkom 1. tog zakonika, ako je u okviru kaznenog postupka prije pokretanja kaznenog progona potrebno izvršiti postupovnu radnju na državnom području druge države članice Europske unije, tijelo odgovorno za postupak prilikom sastavljanja EIN-a ocjenjuje je li taj nalog proporcionalan i potreban s obzirom na kazneno djelo koje je predmet istrage, nakon čega državni odvjetnik zadužen za vođenje istrage također provjerava usklađenost postupovne radnje koja je zatražena od države članice Unije sa zakonskim zahtjevima te ocjenjuje je li ona potrebna i proporcionalna s obzirom na kazneno djelo koje je predmet istrage. Prije sastavljanja EIN-a tijelo odgovorno za postupak poduzima sve mjere koje bi bilo nužno poduzeti da se postupovna radnja izvršava u Latviji.

11. Pretrage su uređene člancima 179. do 185. navedenog zakonika. U njegovu članku 179. stavku 1. pretraga se definira kao istražna mjera prisilnog pretraživanja prostorija, zemljišta, vozila ili pojedinca u svrhu pronalaženja i oduzimanja traženog predmeta ako postoje opravdani razlozi na temelju kojih se može smatrati da se taj predmet nalazi na mjestu pretrage.

12. Člankom 180. stavkom 1. istog zakonika određuje se da se pretraga provodi temeljem odluke suca istrage ili suda. Sudac istrage odluku donosi na temelju prijedloga koji je podnijelo tijelo odgovorno za postupak i dokumenata koji su mu priloženi.

[6] *Latvijas Vēstnesis*, 2005., br. 74

Glavni postupak, prethodno pitanje i postupak pred Sudom

13. KNAB je 5. travnja 2019. protiv službenikâ jedne zaklade sa sjedištem u Rigi (Latvija) pokrenuo kazneni postupak zbog prijevare velikih razmjera, nezakonitog rasipanja znatne količine tuđe stvari te krivotvorenja isprava i uporabe krivotvorenih isprava. KNAB je u okviru svoje istrage ocijenio da je potrebno pretražiti poslovne prostore poduzetnika FF GmbH i WBS GmbH sa sjedištem u Berlinu (Njemačka) te je zatražio od suca istrage Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiese (Općinski sud gradske četvrti Vidzeme u Rigi, Latvija) odobrenje tih istražnih mjera u skladu s člancima 179. i 180. latvijskog Zakonika o kaznenom postupku.

14. Rješenjima od 24. travnja 2019. taj je sudac prihvatio zahtjev KNAB-a s obrazloženjem da se, s jedne strane, može razumno smatrati da se u tim prostorima nalaze dokumenti, nosači podataka i predmeti relevantni za postupak te da je, s druge strane, pretraga s ciljem pronalaženja i privremenog oduzimanja tih dokumenata, nosača i predmeta potrebna i proporcionalna.

15. KNAB, kao „nadležno tijelo” u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41, izdao je 25. travnja 2019. predmetni EIN, kojim je od Savezne Republike Njemačke zatražio da sasluša dva svjedoka te da izvrši prethodno navedene naloge za pretragu. Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije, u daljnjem tekstu: Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije) potvrdio je taj EIN te ga je slijedom toga proslijedio Staatsanwaltschaftu Berlin (Državno odvjetništvo u Berlinu, Njemačka, u daljnjem tekstu: Državno odvjetništvo u Berlinu).

16. Na zahtjev Državnog odvjetništva u Berlinu, Amtsgericht Berlin-Tiergarten (Općinski sud u Tiergartenu, Berlin, Njemačka) naložio je pretragu poslovnih prostora poduzetnika FF i WBS. Pretrage su provedene 13. svibnja 2019. te su rezultirale osiguranjem brojnih dokaza.

17. U okviru glavnog predmeta WBS je Kammergerichtu Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu), sudu koji je uputio zahtjev, podnio zahtjev kojim je među ostalim tražio da taj sud utvrdi da je prenošenje u Republiku Latviju dokaza prikupljenih izvršenjem EIN-a o kojem je riječ u Njemačkoj nedopušteno.

18. U prilog svojem zahtjevu WBS se osobito pozvao na presudu Specializirana prokuratura, u kojoj je Sud odlučio da samo sud može izdati EIN koji se odnosi na istražnu mjeru za čije su donošenje na temelju prava države izdavateljice nadležni isključivo sudovi. Međutim, u ovom je slučaju EIN o kojem je riječ izdao KNAB, koji nije sud, dok su na temelju latvijskog prava za donošenje mjera pretrage koje dovedu do osiguranja dokaza u okviru nacionalnog postupka nadležni isključivo sudovi. U tom kontekstu, Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije potvrdilo je taj EIN na temelju EIN-a koji je donijelo nenadležno tijelo.

19. Državno odvjetništvo u Berlinu uputilo je Glavnom državnom odvjetništvu Republike Latvije pitanje može li eventualno predmetni EIN iznova izdati sud. To je glavno državno odvjetništvo odgovorilo niječno s obrazloženjem da u latvijskom pravu za to ne postoji pravna osnova. U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev naložio je odgodu prenošenja prikupljenih dokaza.

20. Taj bi sud, prije nego što odluči o dopuštenosti mjere pravosudne suradnje, htio doznati treba li, kao što to tvrdi WBS, načela koja proizlaze iz presude Specializirana prokuratura primijeniti u glavnom predmetu, na temelju čega bi mogao zaključiti da prijenos dokaza u okviru izvršenja

EIN-a o kojem je riječ ne bi trebao biti dopušten[7], ili je, kao što to tvrdi KNAB, za prijenos tih dokaza dovoljno da je sud države izdavateljice prethodno potvrdio istražne mjere, u skladu s obvezama ispitivanja i obrazlaganja iz Direktive 2014/41.

21. U tim je okolnostima Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Može li [EIN] koji se odnosi na istražnu mjeru za čije su određivanje u skladu s pravom države izdavateljice nadležni sudovi izdati drugo nadležno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive [2014/41] u suradnji s tijelom za potvrđivanje koje nije pravosudno tijelo ako je sud države izdavateljice prethodno odobrio istražnu mjeru i pritom ispunio obveze ispitivanja i obrazlaganja predviđene Direktivom 2014/41?”

22. Pisana očitovanja Sudu podnijeli su WBS, njemačka, estonska, latvijska, poljska i portugalska vlada te Europska komisija. Te su se strane, osim estonske i portugalske vlade, te švedska vlada usto očitovale na raspravi koja se održala 13. studenoga 2024.

Analiza

23. Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku (c) podtočku ii. Direktive 2014/41 tumačiti na način da se nepravosudno tijelo koje u skladu sa svojim nacionalnim pravom donese posebne istražne mjere, a koje prije njihova izvršenja u drugoj državi članici potvrdi pravosudno tijelo, može kvalificirati kao „tijelo izdavatelj” u smislu te odredbe, iako su za donošenje takvih istražnih mjera u okviru isključivo nacionalnog postupka nadležna isključivo pravosudna tijela.

24. Prema mojem mišljenju, na to pitanje treba odgovoriti potvrdno, zbog razloga koje ću iznijeti u nastavku.

Uvodne napomene

25. Najprije valja podsjetiti na to da je Direktivom 2014/41 zamijenjen prethodni rascjepkan i kompliciran okvir za prikupljanje dokaza u predmetima s prekograničnim elementima uspostavom pojednostavnjenog i učinkovitijeg sustava utemeljenog na jedinstvenom instrumentu, odnosno EIN-u. Cilj je tog sustava olakšati i ubrzati pravosudnu suradnju kako bi se pridonijelo ostvarenju nastojanja da Unija postane područje slobode, sigurnosti i pravde na temelju visokog stupnja povjerenja koje mora postojati među državama članicama[8]. Tako je EIN instrument pravosudne suradnje u kaznenim stvarima iz članka 82. stavka 1. UFEU-a, koja se temelji na načelu uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka. To je načelo temelj pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, koja se, pak, temelji na uzajamnom povjerenju i oborivoj pretpostavci da druge države članice poštuju pravo Unije i, osobito, temeljna prava[9].

7 Državno odvjetništvo u Berlinu tada bi, u skladu s člankom 9. stavkom 3. Direktive 2014/41, moralo vratiti EIN Republici Latviji.

8 Vidjeti osobito uvodne izjave 5. do 8., 21. i 38. Direktive 2014/41 te presude Staatsanwaltschaft Wien (t. 39.), Specializirana prokuratura (t. 36.), Staatsanwaltschaft Graz (t. 42.) i EncroChat (t. 86.).

9 Vidjeti osobito uvodne izjave 2., 6. i 19. Direktive 2014/41 te presude Staatsanwaltschaft Wien (t. 40.), od 11. studenoga 2021., Gavanozov II (C-852/19, u daljnjem tekstu: presuda Gavanozov II, EU:C:2021:902, t. 54.) i EncroChat (t. 99.).

26. U tom je kontekstu člankom 1. stavkom 1. Direktive 2014/41 „europski istražni nalog” definiran kao „sudska odluka” koju izdaje ili potvrđuje pravosudno tijelo države izdavateljice radi izvršavanja jedne ili nekoliko posebnih istražnih mjera u državi izvršiteljici u svrhu pribavljanja dokaza, uključujući one koji su već u posjedu nadležnih tijela države izvršiteljice [10].

27. U skladu s člankom 1. stavkom 2. Direktive 2014/41, države članice izvršavaju EIN na temelju načela uzajamnog priznavanja i u skladu s odredbama te direktive. U skladu s člankom 9. stavkom 1. navedene direktive, tijelo izvršitelj priznaje EIN ne zahtijevajući nikakve dodatne formalnosti te osigurava njegovo izvršenje na isti način i pod jednakim uvjetima kao da je dotičnu istražnu mjeru odredilo tijelo države izvršiteljice. Na temelju te iste odredbe, to tijelo može odlučiti ne izvršiti EIN pozivajući se na jedan od razloga za nepriznavanje ili neizvršenje ili na jedan od razloga za odgodu predviđenih u toj direktivi. Usto, člankom 9. stavkom 3. Direktive 2014/41 propisuje se da, kada tijelo izvršitelj primi EIN koji nije izdalo tijelo izdavatelj, kako je navedeno u članku 2. točki (c) te direktive, tijelo izvršitelj vraća taj nalog državi izdavateljici [11].

28. U tom pogledu, u članku 2. točki (c) Direktive 2014/41 definira se, za potrebe te direktive, pojam „tijelo izdavatelj”. Tako se u toj odredbi navodi da takvo tijelo može biti, u skladu s podtočkom i., „sudac, sud, istražni sudac ili javni tužitelj nadležan u dotičnom predmetu” [12] ili, u skladu s podtočkom ii. prvom rečenicom, čije je tumačenje predmet zahtjeva za prethodnu odluku o kojem je ovdje riječ, „bilo koje drugo nadležno tijelo, kako je određeno u državi izdavateljici, koje u dotičnom slučaju djeluje kao istražno tijelo u kaznenom postupku s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom” [13].

29. Usto, iz članka 2. točke (c) podtočke ii. druge rečenice navedene direktive proizlazi da EIN, kada ga je izdalo nepravosudno tijelo, prije nego što se proslijedi tijelu izvršitelju, mora potvrditi pravosudno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. iste direktive, koje je dužno ispitati sukladnost navedenog naloga s uvjetima za izdavanje predviđenima Direktivom 2014/41, a posebno s uvjetima iz njezina članka 6. stavka 1. [14]. Naposljetku, trećom rečenicom iste odredbe predviđa se da se pravosudno tijelo koje je potvrdilo takav EIN „također može” smatrati tijelom izdavateljem za potrebe prosljeđivanja EIN-a.

30. Iz prethodno navedenog proizlazi da nepravosudno tijelo, kao što je upravno tijelo, načelno može biti obuhvaćeno pojmom „tijelo izdavatelj” u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41, pod uvjetima navedenima u prethodnoj točki ovog mišljenja, odnosno, s jedne strane, da je ono nadležno djelovati kao istražno tijelo u kaznenom postupku [15] i, s druge strane, da EIN koji je ono izdalo prije njegova prosljeđivanja državi izvršiteljici potvrdi pravosudno tijelo [16].

[10] Vidjeti presude Staatsanwaltschaft Wien (t. 41.), od 2. rujna 2021., Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster (C-66/20, EU:C:2021:670, t. 39.) i EncroChat (t. 71.).

[11] Vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster (C-66/20, EU:C:2021:670, t. 40.).

[12] Ta se četiri tijela, koja su navedena taksativno, kvalificiraju kao „pravosudna tijela”, u smislu Direktive 2014/41, jer mogu sudjelovati u sudovanju (vidjeti presudu Staatsanwaltschaft Graz (t. 30. do 32. i 37.)).

[13] Upućivanje u članku 2. točki (c) podtočki ii. Direktive 2014/41 na „bilo koje drugo tijelo” pokazuje da se svako tijelo osim pravosudnih tijela iz članka 2. točke (c) podtočke i. te direktive mora razmatrati s obzirom na članak 2. točku (c) podtočku ii. navedene direktive. Stoga taj izraz treba shvatiti na način da označava svako tijelo koje pripada izvršnoj vlasti (vidjeti članak 4. točku (b) iste direktive i presudu Staatsanwaltschaft Graz (t. 34. i 35.)).

[14] Vidjeti u tom smislu presudu Staatsanwaltschaft Graz (t. 27. i 28.).

[15] Vidjeti presude Specializirana prokuratura (t. 29.) i Staatsanwaltschaft Graz (t. 33. i 34. i navedenu sudsku praksu).

[16] Vidjeti na primjer presudu Staatsanwaltschaft Wien (t. 46.). Prema izvješću Europske pravosudne mreže (EJN) od 20. rujna 2021., dostupnom na njezinim mrežnim stranicama (na adresi: https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_RegistryDoc/EN/3115/0/0), brojne su druge države članice osim Republike Latvije odredile upravna tijela kao „tijela izdavatelje”, među ostalim Kraljevina Belgija, Savezna Republika Njemačka, Helenska Republika, Mađarska, Republika Austrija i Republika Poljska.

31. U ovom slučaju, nesporno je da je KNAB, koji nije pravosudno tijelo, na temelju latvijskog prava djelovao kao istražno tijelo u kaznenom postupku [17]. Isto tako, EIN o kojem je riječ je prije njegova prosljeđivanja državi izvršiteljici potvrdilo Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije, koje nedvojbeno ima svojstvo „pravosudnog tijela" u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. te direktive [18].

32. Međutim, dvojbe koje izražava sud koji je uputio zahtjev odnose se u biti na pitanje ispunjava li KNAB uvjet, predviđen u članku 2. točki (c) podtočki ii. navedene direktive i spomenut u točki 28. ovog mišljenja, da je riječ o tijelu „*s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom*", s obzirom na to da se na temelju latvijskog prava [19], u okviru nacionalnog kaznenog postupka, istražne mjere o kojima je riječ u glavnom postupku, odnosno pretrage, iako se temelje na prijedlogu nadležnog istražnog tijela, kao što je to KNAB, moraju provesti temeljem odluke suca istrage ili suda te su stoga u isključivoj nadležnosti pravosudnih tijela.

33. To se pitanje, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, tim više postavlja s obzirom na to da je Sud u presudi Specializirana prokuratura odlučio da članak 2. točku (c) podtočku i. Direktive 2014/41 treba tumačiti na način da mu se protivi to da državni odvjetnik bude nadležan za izdavanje EIN-a s ciljem dobivanja podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije, kad je u okviru nacionalnog postupka za donošenje istražne mjere radi pristupa takvim podacima nadležan sud.

34. U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, prilikom tumačenja te odredbe valja voditi računa ne samo o njezinu tekstu nego i o njezinu kontekstu i ciljevima koji se nastoje postići propisima kojih je ona dio te, osobito, o kontekstu nastanka tih propisa [20].

Doslovno tumačenje

35. Kad je, na prvom mjestu, riječ o *tekstu* članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41, navedenom u točki 28. ovog mišljenja, valja napomenuti da se tom odredbom ne propisuje da upravno tijelo, da bi bilo obuhvaćeno pojmom „tijelo izdavatelj", nužno mora biti tijelo nadležno za donošenje tih istih mjera u okviru nacionalnog postupka.

36. Naime, navedena odredba ne zahtijeva da EIN nužno izda tijelo koje bi u stvarnosti bilo nadležno za prikupljanje dokaza „u sličnom domaćem slučaju", kao što to u biti tvrde WBS i Komisija, nego se njome samo pojašnjava da to tijelo mora biti nadležno za prikupljanje tih dokaza „u skladu s nacionalnim pravom". Naime, ta se dva izraza ne mogu smatrati istoznačnima, s obzirom na to da se izrazom „s nadležnošću za prikupljanje dokaza u skladu s nacionalnim pravom" ni u kojem pogledu ne upućuje na moguću ekvivalentnost sa sličnim nacionalnim postupkom. Osim toga, toj se odredbi ne protivi ni to da EIN izda tijelo koje je, u skladu s pravom države izdavateljice, nadležno djelovati kao istražno tijelo, ali nije tijelo koje bi tu istu mjeru odredilo u okviru unutarnje situacije.

[17] Na temelju članka 386. točke 6. Zakonika o kaznenom postupku, KNAB je istražno tijelo koje, u skladu s člankom 27. tog zakonika, može djelovati kao „tijelo odgovorno za postupak" koje vodi kazneni postupak.

[18] Vidjeti članak 1. stavak 1. Prokuratūras likumsa (Zakon o državnom odvjetništvu) od 19. svibnja 1994. (*Latvijas Vēstnesis*, 2004., br. 65). „Javni tužitelj" jedno je od „pravosudnih tijela" navedenih u članku 2. točki (c) podtočki i. Direktive 2014/41 koja su ovlaštena potvrditi EIN (vidjeti presudu Staatsanwaltschaft Wien (t. 53.)).

[19] Vidjeti članak 180. stavak 1. Zakonika o kaznenom postupku.

[20] Vidjeti u tom smislu osobito presude od 17. travnja 2018., Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, t. 44.); Staatsanwaltschaft Wien (t. 49.); od 28. listopada 2022., Generalstaatsanwaltschaft München (Izručenje i *ne bis in idem*) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, t. 67.) i Staatsanwaltschaft Graz (t. 25.).

37. U tom pogledu, kao što se na to podsjeća u točki 25. ovog mišljenja, sustav uspostavljen Direktivom 2014/41 temelji se na uzajamnom povjerenju i oborivoj pretpostavci da druge države članice poštuju pravo Unije. Zbog tog se razloga člankom 2. točkom (c) podtočkom ii. te direktive samoj državi izdavateljici ostavlja mogućnost da „definira" nadležna nepravosudna tijela i u tu svrhu izričito upućuje na njezino nacionalno pravo, pri čemu se pojašnjavaju različiti materijalni uvjeti koje njime treba predvidjeti. Prema tome, isključivo je na državi izdavateljici da definira nepravosudna tijela koja bi bila nadležna za izdavanje EIN-a, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji iz članka 2. točke (c) podtočke ii. navedene direktive. Suprotno tumačenje ne može se prihvatiti jer bi se time ta odredba i osobito načelo uzajamnog priznavanja lišili svakog korisnog učinka [21].

38. Stoga pitanje može li se upravno tijelo, kao što je to KNAB, kvalificirati kao „tijelo izdavatelj" u smislu te direktive treba ocijeniti isključivo s obzirom na kriterije navedene u članku 2. točki (c) podtočki ii. Direktive 2014/41, na koje se podsjeća u točki 30. ovog mišljenja. Čini se pak da je to u ovom slučaju doista tako.

39. Naime, s jedne strane, KNAB-u su nedvojbeno povjerene odgovornosti na temelju kojih može djelovati „kao istražno tijelo" u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41, s obzirom na to da, na temelju nacionalnog prava, djeluje kao „tijelo odgovorno za postupak" u prethodnoj fazi kaznenog postupka u području borbe protiv korupcije, bilo u okviru nacionalnog bilo u okviru prekograničnog kaznenog postupka. U tom pogledu, i iz pisanih i iz usmenih očitovanja latvijske vlade proizlazi da KNAB, na temelju članka 27. Zakonika o kaznenom postupku, kao „tijelo odgovorno za postupak": „1. organizira provođenje kaznenog postupka i upravljanje pripadajućim dokumentima; 2. donosi odluke o tijeku kaznenog postupka; 3. sâm ili preko drugih dužnosnika izvršava javne ovlasti u relevantnoj fazi kaznenog postupka; 4. zahtijeva od svake osobe da poštuje svoje obveze u vezi s kaznenim postupkom i postupovna pravila; 5. vodi računa o tome da osobe uključene u kazneni postupak mogu ostvariti prava predviđena zakonom".

40. To utvrđenje ne može biti dovedeno u pitanje zbog okolnosti da, u kontekstu istražnih mjera koje mogu dovesti do zadiranja u život pojedinca, kao što su to pretrage, na temelju latvijskog prava KNAB ne može donijeti takve mjere, nego ih može samo predložiti sucu istrage, koji je jedini nadležan za njihovo donošenje. Naime, kao što je to iznijela latvijska vlada, odluku suca istrage čini „odobrenje" pretrage koju je predložio KNAB, a ne neovisna odluka koja se temelji na samostalnim ocjenama suca istrage o činjeničnim elementima predmetne istrage. Konkretnije, iz očitovanja latvijske vlade proizlazi da u latvijskom sustavu kaznenog postupka sudac istrage u prvom redu nadzire poštovanje ljudskih prava u kaznenim postupcima, a ne svrsishodnost različitih istražnih mjera. Slijedom navedenog, također prema mišljenju te vlade, činjenica da je sudac istrage tijelo koje nalaže pretragu ne znači, međutim, da mu je nacionalnim pravom povjerena odgovornost za provođenje istrage u okviru kaznenih postupaka umjesto „tijela odgovornog za postupak". Stoga KNAB ostaje „tijelo odgovorno za postupak" čija je zadaća predlagati istražne mjere i ocjenjivati jesu li one potrebne za postizanje cilja te istrage.

41. S druge strane, također je nesporno da je ispunjen i uvjet koji se zahtijeva člankom 2. točkom (c) podtočkom ii. drugom rečenicom Direktive 2014/41, prema kojem EIN mora potvrditi pravosudno tijelo. Kao što to proizlazi iz uobičajenog smisla pojma „potvrđivanje", taj postupak iziskuje od pravosudnog tijela da potvrdi pravnu pravilnost EIN-a. Naime, predmetni EIN je, u skladu s latvijskim pravom, potvrdilo Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije, koje ga je, nakon što je provjerilo jesu li traženi dokazi i odabrane istražne mjere potrebni i

[21] Primjera radi, Sud je već presudio da porezna uprava države članice koja na temelju nacionalnog prava provodi porezne kaznene istrage umjesto državnog odvjetništva, iako je dio izvršne vlasti te države članice, može biti obuhvaćena pojmom „tijelo izdavatelj" u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. iste direktive (vidjeti presudu Staatsanwaltschaft Graz (t. 46.)).

proporcionalni u svrhu istrage, proslijedilo Državnom odvjetništvu u Berlinu radi njegova izvršenja u Njemačkoj. Upravo je taj akt potvrđivanja temelj tog EIN-a te tom nalogu daje kvalifikaciju „sudske odluke", koja se zahtijeva člankom 1. stavkom 1. te direktive. Prema tome, čini mi se da nije relevantna činjenica da bi u sličnom nacionalnom postupku te istražne mjere trebalo donijeti pravosudno tijelo jer se na temelju toga što je Glavno državno odvjetništvo potvrdilo predmetni EIN državno odvjetništvo može smatrati izdavateljem tog naloga [22]. Upravo se zbog tog razloga člankom 2. točkom (c) podtočkom ii. trećom rečenicom navedene direktive propisuje da se, ako istražni nalog potvrdi pravosudno tijelo, to tijelo također „može" smatrati „tijelom izdavateljem" za potrebe prosljeđivanja EIN-a, pri čemu je zakonodavac Unije tu mogućnost ostavio na odluku državama članicama.

42. Iz prethodno navedenog proizlazi da se članku 2. točki (c) podtočki ii. Direktive 2014/41, s obzirom na njegov tekst, ne protivi to da se nepravosudno tijelo koje u skladu sa svojim nacionalnim pravom donese posebne istražne mjere, a koje prije njihova izvršenja u drugoj državi članici potvrdi pravosudno tijelo, može kvalificirati kao „tijelo izdavatelj" u smislu te odredbe, čak i ako bi za donošenje takvih istražnih mjera u okviru isključivo nacionalnog postupka bila nadležna isključivo pravosudna tijela.

Kontekstualno tumačenje

43. Na drugom mjestu, to tumačenje nije nimalo dovedeno u pitanje *kontekstom* članka 2. točke (c) podtočke ii. Direktive 2014/41. U tom pogledu valja podsjetiti na to da se drugom rečenicom te odredbe izričito propisuje da je pravosudno tijelo, u okviru postupka potvrđivanja EIN-a, dužno ispitati sukladnost tog naloga s uvjetima za izdavanje predviđenima tom direktivom, osobito onima iz njezina članka 6. stavka 1. Ne čini se pak da se ijednom od tih uvjeta za izdavanje protivi to da se nepravosudno tijelo, kao što je KNAB, koje donosi istražne mjere koje potvrđuje pravosudno tijelo, može kvalificirati kao „tijelo izdavatelj" ako bi za donošenje takvih mjera u okviru nacionalnog postupka bila nadležna pravosudna tijela.

44. Naime, kao prvo, u skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive 2014/41, u vezi s člankom 2. točkom (c) i uvodnom izjavom 11. te direktive, za potvrđivanje EIN-a, kao i njegovo izdavanje, trebaju biti ispunjena dva kumulativna uvjeta, odnosno, s jedne strane, na temelju članka 6. stavka 1. točke (a), izdavanje EIN-a mora biti potrebno i proporcionalno svrsi postupaka, osobito kaznenih, koji se navode u članku 4. navedene direktive, uzimajući u obzir prava osumnjičenika ili okrivljenika [23], te, s druge strane, na temelju članka 6. stavka 1. točke (b), istražne mjere navedene u EIN-u mogle su biti određene pod istim uvjetima u sličnom domaćem slučaju [24]. Na temelju članka 6. stavka 2. iste direktive, u svakom od tih slučajeva tijelo izdavatelj ocjenjuje jesu li ispunjena ta dva uvjeta.

45. Iako se tim odredbama ne određuje točno na koji način i u kojoj fazi kaznenog postupka moraju biti ispunjeni uvjeti predviđeni člankom 6. stavkom 1. Direktive 2014/41, s obzirom na to da su ta pravila nužno dio postupovne autonomije države izdavateljice, iz zajedničkog tumačenja članka 2. točke (c) podtočke ii., članka 6. stavaka 1. i 2. i uvodne izjave 11. te direktive proizlazi da ispunjenje tih uvjeta mora provjeriti i nepravosudno tijelo, u fazi sastavljanja EIN-a, a osobito u

[22] Vidjeti po analogiji presudu od 10. studenoga 2016., Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, t. 30.), koja se odnosila na postupak kojim je državno odvjetništvo potvrdilo nacionalni uhidbeni nalog koji je izdala policijska služba, i presudu od 9. listopada 2019., NJ (Državno odvjetništvo u Beču) (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, t. 46.), koja se odnosila na postupak potvrđivanja naloga za uhićenje preko uhidbenog naloga koji je izdalo Državno odvjetništvo Republike Austrije.

[23] Vidjeti presude Specializirana prokuratura (t. 32.) i EncroChat (t. 88.).

[24] Vidjeti presude Staatsanwaltschaft Wien (t. 57.) i EncroChat (t. 87.).

fazi predlaganja posebnih istražnih mjera, i pravosudno tijelo, u fazi potvrđivanja EIN-a. To utvrđenje, osim toga, potvrđuje činjenica da EIN mora „potvrdi[ti]" pravosudno tijelo, pri čemu pojam „potvrđivanje" nužno podrazumijeva potvrđivanje prve provjere koju je izvršilo nepravosudno tijelo. To utvrđenje ide pak u prilog tumačenju prema kojem se, kada postoji takva potvrda, navedenom direktivom ne zahtijeva da tijelo izdavatelj bude ujedno tijelo nadležno za određivanje predmetnih mjera u okviru nacionalnog postupka. Naime, EIN treba shvatiti na način da se odnosi na akt u obliku koji ima prilikom njegova izvršenja, odnosno nakon što ga potvrdi pravosudno tijelo, jer prije te faze taj nalog ne proizvodi pravne učinke i ne može biti poslan [25].

46. U ovom slučaju, ništa ne upućuje na zaključak da u glavnom predmetu nisu ispunjeni ti uvjeti iz članka 6. Direktive 2014/41.

47. Naime, kad je riječ o prvom uvjetu, previđenom u članku 6. stavku 1. točki (a) te direktive, koji se odnosi, s jedne strane, na potrebu za izdavanjem EIN-a i njegovu proporcionalnost svrsi postupka, valja utvrditi, kao što to proizlazi iz očitovanja koja je podnijela latvijska vlada, da je KNAB prije izdavanja predmetnog EIN-a od latvijskog suda ishodio potrebna sudska odobrenja za mjere pretrage predviđene istražnim nalogom. S druge strane, kad je riječ o uzimanju u obzir prava osumnjičenika ili okrivljenika, nijedan element spisa podnesenog Sudu ne navodi na zaključak da se sudskim nadzorom predmetnog EIN-a nije moglo osigurati takvo poštovanje temeljnih prava. Naprotiv, čini se da bi, u ekvivalentnom nacionalnom postupku, taj EIN bio predmet dvostrukog sudskog nadzora, koji najprije provodi sudac istrage, a zatim Glavno državno odvjetništvo Republike Latvije, te da bi se taj nadzor temeljio na svim informacijama koje je pružilo nepravosudno tijelo.

48. Kad je riječ o drugom uvjetu, previđenom u članku 6. stavku 1. točki (b) Direktive 2014/41, iz elemenata spisa kojim raspolaže Sud također proizlazi da su iste istražne mjere koje se navode u predmetnom EIN-u mogle biti određene u sličnom nacionalnom postupku jer je KNAB mogao predložiti te iste mjere sucu istrage radi njihova donošenja. Osim toga, Sud je već presudio da to što se u članku 6. stavku 1. točki (b) te direktive upotrebljavaju izrazi „pod istim uvjetima" i „u sličnom domaćem slučaju" upućuje na to da određivanje preciznih uvjeta za izdavanje EIN-a ovisi samo o pravu države izdavateljice [26]. Cilj je te odredbe izbjeći zaobilaženje pravila i jamstava predviđenih pravom države izdavateljice [27]. Međutim, opasnost od takvog zaobilaženja ne može nastati zbog činjenice da je EIN donijelo nepravosudno tijelo, ako je taj nalog nakon toga potvrdilo pravosudno tijelo.

49. Kao drugo, osim ispunjenja uvjeta predviđenih u članku 6. stavku 1. Direktive 2014/41, u okviru određenih posebnih istražnih mjera tijelo izdavatelj mora pružiti dodatna obrazloženja. Tako se člankom 26. stavkom 5. navedene direktive zahtijeva da, kad je riječ o informacijama koje se odnose na bankovne račune i druge financijske račune, tijelo izdavatelj navodi razloge zbog kojih smatra da tražene informacije mogu biti važne za dotični kazneni postupak. Usto, članak 27. stavak 4. i članak 28. stavak 3. navedene direktive također propisuju, kad je riječ o informacijama koje se odnose na bankovne transakcije i druge financijske transakcije odnosno istražne mjere za prikupljanje dokaza u stvarnom vremenu, neprekidno i tijekom određenog razdoblja, da to tijelo navede razloge zbog kojih smatra da su zatražene informacije relevantne za

[25] Vidjeti po analogiji presudu od 9. listopada 2019., NJ (Državno odvjetništvo u Beču) (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, t. 42. i 43.).

[26] Vidjeti presudu EncroChat (t. 90. do 93.).

[27] Vidjeti presudu EncroChat (t. 97.).

dotični kazneni postupak [28]. Naime, ta dodatna obrazloženja može pružiti nepravosudno tijelo, neovisno o tome što bi, u slučaju nacionalnog postupka, odluke kojima se nalaže podnošenje tih informacija donosilo pravosudno tijelo.

50. Kao treće, člankom 14. stavkom 1. Direktive 2014/41, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 22., propisuje se općenita obveza država članica da osiguraju da su pravna sredstva, barem jednaka onima koja su dostupna u sličnom domaćem slučaju, primjenjiva na istražne mjere navedene u EIN-u. Usto, u skladu s člankom 14. stavkom 3. te direktive, tijelo izdavatelj mora osigurati da osobe na koje se odnosi takav nalog raspolažu dostatnom informacijom u pogledu pravnih sredstava i rokova za njihovo podnošenje koji su predviđeni nacionalnim pravom, kako bi se zajamčilo djelotvorno ostvarivanje njihova prava na pravno sredstvo [29]. Naposljetku, u skladu s člankom 14. stavkom 7. navedene direktive, država izdavateljica mora uzeti u obzir uspješno osporavanje priznanja ili izvršenja EIN-a u skladu sa svojim nacionalnim pravom. Dakle, ne dovodeći u pitanje nacionalna postupovna pravila, države članice moraju osigurati da se u kaznenom postupku u državi izdavateljici poštuju prava obrane i pravičnost postupka pri procjeni dokaza pribavljenih EIN-om [30]. Smatram pak da te obveze informiranja i osiguravanja poštovanja prava obrane može jednako tako osigurati nepravosudno tijelo, pod nadzorom pravosudnog tijela, neovisno o tome može li prvonavedeno tijelo naložiti ekvivalentne istražne mjere u sličnom nacionalnom postupku.

Teleološko tumačenje

51. Kad je, kao treće, riječ o *cilju* Direktive 2014/41, čini mi se da se tumačenjem predloženim u točki 42. ovog mišljenja usto može osigurati potpuno ostvarenje tog cilja, na koji se podsjeća u točki 25. ovog mišljenja, a to je uspostava pojednostavnjenog i učinkovitijeg sustava utemeljenog na EIN-u kako bi se olakšala i ubrzala pravosudna suradnja i time pridonijelo ostvarenju nastojanja da se uspostavi područje slobode, sigurnosti i pravde na temelju načelâ uzajamnog povjerenja i priznavanja [31].

52. U tom pogledu cilj pojednostavnjene i učinkovite suradnje među državama članicama podrazumijeva mogućnost jednostavnog i nedvosmislenog utvrđivanja tijela koje je izdalo EIN kako bi se odredilo mora li takvu odluku potvrditi pravosudno tijelo u skladu s člankom 2. točkom (c) podtočkom ii. Direktive 2014/41. Tumačenje koje se temelji na samom utvrđenju da, kada država izdavateljica kao tijelo koje je nadležno djelovati kao istražno tijelo u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. te direktive „odredi" nepravosudno tijelo, može se nedvosmisleno utvrditi je li tijelo obuhvaćeno podtočkom ii. te odredbe samo na temelju izbora države izdavateljice, a ne na temelju prirode dokaza o kojima je riječ. Naime, suprotno tumačenje bi, s jedne strane, dovelo do „rascjepkanosti" sustava jer bi različita „tijela izdavatelji" mogla biti nadležna u okviru iste istrage, ovisno o prirodi različitih istražnih mjera i postupovnom pravu koje se na njih primjenjuje u okviru nacionalnog postupka, te bi, s druge strane, bilo izvor pravne nesigurnosti i moglo otežati sustav provedbe EIN-a te time ugroziti uspostavu pojednostavnjenog i učinkovitog sustava suradnje između država članica u kaznenim stvarima [32].

[28] Vidjeti presudu Specializirana prokuratura (t. 33.).

[29] Vidjeti presudu Staatsanwaltschaft Wien (t. 60. i 61.).

[30] Vidjeti presudu Staatsanwaltschaft Wien (t. 62.).

[31] Vidjeti presudu od 24. listopada 2019., Gavanozov (C-324/17, EU:C:2019:892, t. 35.). Vidjeti i točku 25. ovog mišljenja.

[32] Vidjeti po analogiji presudu Staatsanwaltschaft Graz (t. 43. i 45.).

53. Nadalje, u tu svrhu valja podsjetiti na to da se u uvodnoj izjavi 10. Direktive 2014/41 tijelo izdavatelj određuje kao „najprimjerenije […] da [odluči] o istražnoj mjeri koju treba koristiti […] na temelju podataka kojima raspolaže o dotičnoj istrazi”[33]. Stoga je nedvojbeno da je nepravosudno tijelo kojem država članica odluči dodijeliti ovlasti kako bi ono moglo djelovati kao istražno tijelo „najprimjerenije”, u posebnom kontekstu unutarnje organizacije kaznenog postupka, da se bolje upozna s različitim podacima o istrazi na temelju kojih može donijeti istražne mjere koje su najprikladnije za potrebe te istrage i brzo postupiti u različitim postupovnim situacijama koje mogu nastati. U tom se okviru ne može tvrditi, kao što to čini WBS, da bi donošenje EIN-a bilo mnogo učinkovitije ili jednostavnije da je sudac istrage, kao tijelo izdavatelj, sam donio predmetni EIN, u skladu s člankom 2. točkom (c) podtočkom i. Direktive 2014/41. Na primjer, u slučaju u kojem zainteresirana strana osporava EIN u državi izvršiteljici u pogledu materijalnih razloga za izdavanje tog EIN-a, nepravosudno tijelo koje je zaduženo za istragu mora moći dobiti informacije o osporavanju, i to će biti učinkovitije od toga da se te informacije prosljeđuju posredstvom drugog tijela koje nije ono koje provodi istragu[34]. Isto tako, kada izvršenje EIN-a uzrokuje iznimno visoke troškove za državu izvršiteljicu, koji nastaju, među ostalim, složenim vještačenjima, velikim policijskim operacijama ili aktivnostima nadzora tijekom dugog razdoblja, država izdavateljica i država izvršiteljica mogle bi se savjetovati o pitanju troškova. U okviru takvih savjetovanja nepravosudno tijelo koje provodi istragu svakako je u najboljem položaju da ocijeni svrhovitosti zadržavanja i opsega EIN-a, osobito s obzirom na napredak ostvaren u istrazi[35].

54. Naposljetku, u tom pogledu valja napomenuti da u određenim državama članicama istražni sud nema središnju ulogu u istražnom postupku, nego sudjeluje samo sporadično, među ostalim kako bi odobrio određene istražne mjere koje je zatražilo državno odvjetništvo[36]. Zbog toga bi taj sud imao pristup spisu predmeta tek u trenutku u kojem donosi svoju odluku te bi stoga bio samo donekle upoznat s istragom. Naime, taj se sud ne bi mogao upoznati ni s područjima istrage na koja se njegova odluka ne odnosi ni s razvojem događaja nakon donošenja te odluke. Kada bi se zahtijevalo da navedeni sud bude tijelo izdavatelj EIN-a, to bi dovelo do usporavanja postupka pružanja uzajamne pravne pomoći, osobito u slučaju da tijelo izvršitelj podnese zahtjev na temelju članka 6. stavka 3. prve rečenice Direktive 2014/41. Kao što to pravilno ističe sud koji je uputio zahtjev, ako se samo istražni sud smatra „tijelom izdavateljem” te mu se tijelo izvršitelj obrati sa zahtjevom za pojašnjenje na temelju članka 6. stavka 3. prve rečenice te direktive, istražni sud bit će primoran zatražiti od nepravosudnog tijela koje provodi istragu da mu dostavi spis te će se morati (ponovno) upoznati s istragom i njezinim aktualnim stanjem. Situacija bi mogla postati složenom i u slučajevima u kojima, kao u ovom predmetu, istražne mjere nisu isključivo u nadležnosti sudova te ih mogu donijeti druga tijela, tako da bi tijelu izvršitelju za isti predmet mogla biti upućena dva europska istražna naloga koja su izdala dva različita sugovornika.

[33] Vidjeti u tom smislu presudu Specializirana prokuratura (t. 37.).

[34] Vidjeti u tom pogledu uvodnu izjavu 22. Direktive 2014/41.

[35] Vidjeti u tom pogledu uvodnu izjavu 23. Direktive 2014/41.

[36] Vidjeti osobito slučaj Savezne Republike Njemačke, za razliku od drugih pravnih tradicija, kao što je to u Francuskoj, u kojoj je istražni sudac općenito odgovoran za istragu.

Povijest nastanka Direktive 2014/41

55. Na četvrtom mjestu, doslovno, kontekstualno i teleološko tumačenje potkrijepljeno je *poviješću nastanka* Direktive 2014/41. Podsjećam na to da je u okviru izrade zakonodavnog nacrta slijedom prvotnog prijedloga direktive koji je podnijelo sedam država članica [37] Vijeće utvrdilo da se nekoliko država članica usprotivilo odredbi kojom se uvodi obveza priznavanja europskih istražnih naloga koje su izdala nepravosudna tijela, ali je, „s obzirom na pravnu osnovu odabranu za taj prijedlog", postignut sporazum koji se temelji na uspostavljanju obveznog postupka potvrđivanja usklađenosti EIN-a s uvjetima za njegovo izdavanje u slučajevima u kojima ga je izdalo nadležno tijelo koje nije sud, državni odvjetnik ili istražni sudac [38]. Iz toga slijedi da je tako odlučeno radi poštovanja postupovne autonomije država članica i raznolikosti nacionalnih sustava te osobito zbog činjenice da u određenim državama članicama istražni postupak ne provode sudovi, nego državno odvjetništvo ili upravna tijela [39].

56. S obzirom na sve prethodno navedene razloge, smatram da na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da se članku 2. točki (c) podtočki ii. Direktive 2014/41 ne protivi to da se nepravosudno tijelo koje u skladu sa svojim nacionalnim pravom donese posebne istražne mjere može kvalificirati kao „tijelo izdavatelj" EIN-a u smislu te odredbe, čak i ako bi za donošenje takvih istražnih mjera u okviru nacionalnog postupka bila nadležna isključivo pravosudna tijela, pod uvjetom da prije izdavanja EIN-a te istražne mjere potvrdi pravosudno tijelo, koje je provjerilo jesu li ispunjeni svi uvjeti za izdavanje i prosljeđivanje predviđeni tom direktivom.

Doseg presude Specializirana prokuratura

57. Na petom i posljednjem mjestu, ističem da, suprotno onomu što u biti tvrde WBS i Komisija, taj zaključak ne može dovesti u pitanje presuda Specializirana prokuratura, u kojoj je Sud presudio da članak 2. točku (c) podtočku i. Direktive 2014/41 treba tumačiti na način da mu se protivi to da državni odvjetnik bude nadležan za izdavanje EIN-a s ciljem dobivanja podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije, kad je u okviru sličnog nacionalnog postupka donošenje istražne mjere radi pristupa takvim podacima u isključivoj nadležnosti suca.

58. Najprije, kao što to pravilno napominje sud koji je uputio zahtjev, u predmetu u kojem je donesena ta presuda tijelo koje je izdalo EIN bilo je „tijelo izdavatelj" u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. Direktive 2014/41, odnosno bugarsko državno odvjetništvo, dok je u ovom predmetu tijelo izdavatelj „drugo nadležno tijelo" u smislu članka 2. točke (c) podtočke ii. te direktive. Ta razlika podrazumijeva da je doseg načela koja je Sud iznio osobito u točkama 29. i 30. navedene presude, u kojima je analizirao tekst članka 2. točke (c) podtočke i. navedene direktive, logično ograničen na pravosudna tijela te se ta načela ne mogu primijeniti na tijela koja nisu pravosudna. Drugim riječima, tom se presudom zahtijeva „podudarnost", u smislu hijerarhijskog ranga, tijela nadležnog za donošenje EIN-a i tijela nadležnog za donošenje istih istražnih mjera u okviru nacionalnog postupka, ali samo kada su ta dva tijela pravosudna tijela.

[37] Vidjeti osobito članak 2. točku (a) podtočku ii. Inicijative Kraljevine Belgije, Republike Bugarske, Republike Estonije, Kraljevine Španjolske, Republike Austrije, Republike Slovenije i Kraljevine Švedske za Direktivu Europskog parlamenta i Vijeća od … o [EIN-u] u kaznenim stvarima (SL 2010., C 165, str. 22.).

[38] Vidjeti izvješće Vijeća o napretku od 26. studenoga 2010. (16868/10 COPEN 266 EUROJUST 135 EJN 68 CODEC 1369), str. 5.

[39] Vidjeti u tom pogledu bilješku 16. ovog mišljenja kao i Bachmaier Winter, L. „Further Mutual Assistance: The European Investigation Order", u: Ambos, K. i Rackow, P. (ur.), *The Cambridge Companion to European Criminal Law*, Cambridge University Press, 2023., str. 292. do 293., i Gogorza, A. „Décision d'enquête européenne – La relativité de la notion européenne d'autorité judiciaire", Droit pénal – Lexis Nexis, br. 2, 2021., str. 44.

59. Nadalje, kao i sud koji je uputio zahtjev, napominjem da se ovaj predmet razlikuje od predmeta u kojem je donesena presuda Specializirana prokuratura jer je mjeru pretrage o kojoj je riječ, koju na temelju latvijskog prava mogu donijeti samo sudovi, prije njezina određivanja odobrio sudac istrage te ju je zatim potvrdilo glavno državno odvjetništvo te države članice, koje ju je ocijenilo potrebnom i proporcionalnom. Suprotno tomu, u predmetu u kojem je donesena presuda Specializirana prokuratura bugarsko državno odvjetništvo je, kao tijelo izdavatelj u smislu članka 2. točke (c) podtočke i. Direktive 2014/41, izdalo četiri europska istražna naloga u vezi s prikupljanjem podataka o prometu i lokaciji koji se odnose na telekomunikacije a da prethodno nije zatražilo sudjelovanje bugarskog suda, iako bi u okviru sličnog nacionalnog postupka bugarsko državno odvjetništvo takve mjere moglo naložiti samo uz odobrenje takvog suda. Prema tome, zbog te okolnosti razlozi koje je Sud utvrdio u točkama 32. do 38. te presude, posvećenima analizi konteksta i ciljeva te direktive, nisu primjenjivi ni relevantni kad je riječ o ovom predmetu.

60. Naime, kad je riječ, s jedne strane, o kontekstualnoj analizi članka 6. stavka 1. Direktive 2014/41 koju je Sud proveo u točkama 32. do 35. presude Specializirana prokuratura, valja istaknuti, kao što je to učinjeno u točkama 44. do 48. ovog mišljenja, da proizlazi da uvjeti predviđeni tom odredbom nisu relevantni u ovom predmetu. Naime, u ovom je slučaju KNAB, koji djeluje kao „tijelo koje provodi istražni postupak” te je stoga tijelo koje je na temelju nacionalnog prava nadležno za određivanje istražne mjere, ispunio obveze ispitivanja koje se odnose na pitanje je li ta mjera potrebna i proporcionalna, predviđene u članku 6. stavku 1. točki (a) te direktive, s obzirom na to da je nadležni sudac istrage u svojoj odluci pojasnio da su pretrage koje treba provesti u Berlinu potrebne i proporcionalne. Tako u ovom slučaju, za razliku od predmeta u kojem je donesena presuda Specializirana prokuratura, nije trebalo ispuniti posebne zahtjeve u pogledu toga da sâmo tijelo obrazloži tu mjeru. Usto, KNAB je izdao predmetni EIN u okolnostima u kojima je istražna mjera mogla biti određena u okviru sličnog nacionalnog postupka jer je sudac istrage sudjelovao u postupku radi odobrenja mjere pretrage prije izdavanja tog EIN-a.

61. S druge strane, nisu relevantni ni zaključci koji proizlaze iz analize ciljeva Direktive 2014/41, u točkama 36. do 38. presude Specializirana prokuratura, na temelju kojih je Sud u okviru tumačenja članka 2. točke (c) podtočke i. te direktive zaključio da bi eventualno razlikovanje tijela izdavatelja EIN-a i tijela koje je nadležno za određivanje istražnih mjera u okviru tog kaznenog postupka moglo učiniti sustav suradnje složenim i time ugroziti uvođenje pojednostavnjenog i učinkovitog sustava. Naprotiv, kao što je to istaknuto u točkama 52. do 54. ovog mišljenja, u okviru tumačenja članka 2. točke (c) podtočke ii. navedene direktive, zahtijevanje da tijelo izdavatelj EIN-a nužno bude tijelo koje je na temelju nacionalnog prava nadležno za određivanje predmetne istražne mjere, ako je to tijelo nepravosudno tijelo, može dovesti do veće složenosti tog sustava suradnje.

Zaključak

62. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodno pitanje koje je uputio Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu, Njemačka) odgovori na sljedeći način:

Članak 2. točku (c) podtočku ii. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima

treba tumačiti na način da mu se:

ne protivi to da se nepravosudno tijelo koje u skladu sa svojim nacionalnim pravom donese posebne istražne mjere može kvalificirati kao „tijelo izdavatelj” europskog istražnog naloga u smislu te odredbe, čak i ako bi za donošenje takvih istražnih mjera u okviru nacionalnog postupka bila nadležna isključivo pravosudna tijela, pod uvjetom da prije izdavanja europskog istražnog naloga te istražne mjere potvrdi pravosudno tijelo, koje je provjerilo jesu li ispunjeni svi uvjeti za izdavanje i prosljeđivanje predviđeni tom direktivom.